

Hilkka Kemppi kesk ym.

Kirjallinen kysymys luopuvan maatalousyrittäjän tukemisesta sukupolvenvaihdosten yhteydessä

Eduskunnan puhemiehelle

Maatilojen sukupolvenvaihdosten vauhdittamiseksi on luotava uusia kannusteita. Maatilojen sukupolvenvaihdos tarkoittaa maatalousyrittäjätoiminnan siirtämistä joko kokonaan tai osittain sitä jatkavalle taholle eli uudelle yrittäjälle tai yrittäjille. Suomalaisen maataloustuotannon jatkuvuuden turvaamisen kannalta on tärkeää, että riittävän monelle maatilalle löytyy uusi yrittäjä. Suomessa maatilojen sukupolvenvaihdoksia on pyritty edistämään muun muassa maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmän sekä nuorten viljelijöiden aloitustuen avulla.

Maatilojen sukupolvenvaihdosten viivästyminen ja vähentyminen näkyvät jo tuottajien ikärakenteessa. Tällä hetkellä tuottajien keski-ikä Suomessa on 53 vuotta ja jokaista alle 35-vuotiasta tuottajaa kohden on neljä yli 60-vuotiasta tuottajaa. Oma vaikutuksensa on ollut myös maatalouden luopumistuen päättymisellä vuonna 2018 EU:n siirtymäkauden päätyttyä. Tämä on johtanut siihen, ettei tilasta luopuminen ole ollut enää kaikille taloudellisesti mahdollista.

Maataloustuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi tarvitaan tilanpidosta luopuvien tilalle uusia nuoria yrittäjiä. Tämä mahdollistetaan tukemalla yritysten kannalta oikea-aikaisia sukupolvenvaihdoksia. Kun tilojen sukupolvenvaihdokset viivästyvät, riski tilojen lopettamiselle kasvaa. Ikääntyvät viljelijät myös lopettavat usein tilan kehittämisen ja investoinnit. Samaan aikaan taas potentiaalinen jatkaja ei pääse aloittamaan työtään. Onnistuneen sukupolvenvaihdoksen ytimessä on toimeentulon turvaaminen sekä luopujalle että uudelle yrittäjälle. Myös tiedon siirto edelliseltä sukupolvelta aloittaville yrittäjille on tärkeää yrittäjätoimintaa aloitettaessa.

Nykyinen tukijärjestelmä tarvitsee rinnalleen erityisesti luopujalle suunnatun kannusteen. Tarvitsemme uuden välineen, jolla vauhditamme sukupolvenvaihdoksia tekemällä niistä myös laadullisesti parempia. CAP-valmistelun yhteydessä ehdotetun mentorimallin idealla toimiva "valmennuskorvaus" olisi ratkaisu tähän tilanteeseen. Malli sisältäisi luopujalle kertakorvauksen, joka turvaisi luopujan toimeentulon vähintään kahdeksi vuodeksi eteenpäin. Korvaus sisältäisi myös velvoitteen valmentaa ja tukea uutta yrittäjää alkuun muun muassa hiljaista tietoa välittämällä. Kertakorvauksen suuruus tulisi määrittää yhdessä alan ammattilaisten kanssa.

Sukupolvenvaihdosprosessien tukemisen ei jatkossa tulisi olla riippuvainen sukulaisuussuhteesta. Olisi myös syytä harkita, ettei uutta välinettä ja sitä myötä saatavaa luopumiskorvausta sidotaisi suoraan luopuvan yrittäjän ikään vaan esimerkiksi yrittäjävuosiin. Tällöin se tukisi maatilojen sukupolvenvaihdosten toteutumista oikea-aikaisemmin.

Kirjallinen kysymys KK 215/2022 vp

Hallitusohjelmaan on kirjattuna, että ohjelmakauden valmistelussa luodaan väline edistämään maatilojen sukupolvenvaihdoksia. Nyt on viimeinen hetki korjata tämä puute. Maatilojen sukupolvenvaihdosten tulee olla oikea-aikaisia.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Ollaanko maatilojen sukupolvenvaihdosten vauhdittamiseksi ja molempien osapuolten toimeentulon mahdollistamiseksi luomassa uutta välinettä,

millä aikataululla tilojen sukupolvenvaihdoksia tukeva väline saadaan käyttöön ja

voisiko valmennuskorvauksen kaltainen malli olla toimiva tapa puuttua sukupolvenvaihdosten viivästymiseen?

Helsingissä 26.4.2022

Hilkka Kemppi kesk
Esko Kiviranta kesk
Hanna-Leena Mattila kesk
Pasi Kivisaari kesk
Mikko Kärnä kesk
Pekka Aittakumpu kesk
Mikko Kinnunen kesk
Jenna Simula ps
Hanna Kosonen kesk
Janne Sankelo kok
Anne Kalmari kesk
Hannu Hoskonen kesk
Petri Honkonen kesk
Tuomas Kettunen kesk
Ari Koponen ps
Joonas Könttä kesk
Jari Kinnunen kok
Hanna Huttunen kesk
Anders Norrback r
Juha Mäenpää ps
Kaisa Juuso ps
Jukka Mäkynen ps
Sheikki Laakso ps
Toimi Kankaanniemi ps
Ritva Elomaa ps
Merja Kyllönen vas
Matti Semi vas
Raimo Piirainen sd